

опрацювання джерел засвідчує, що відзначення «міжнародного» чи «всесвітнього» дня котів 1 березня має російське коріння і, відповідно, локальне поширення: вибір дати пов'язаний із відомим висловом «березневий кіт». Тож, якщо з огляду на літні канікули відзначати з учнями 8 серпня Міжнародний день кішок незручно, для цього можна обрати 16 жовтня – Всесвітній день котів або ж 17 лютого – День kota в Європі, відомий також під іншими назвами. Додамо, що ці дати присвячені не лише домашнім улюбленцям, а й безпритульним тваринам.

Таким чином, використання екологічного календаря є зручним та дієвим засобом систематичного екологічного виховання, який можливо використовувати за різних умов здобування освіти [1]. Проте в умовах повномасштабної військової агресії російської федерації необхідно ретельно добирати екологічні дати для освітнього процесу з метою усунення впливу держави-агресора на учнівську молодь України у цій царині.

Список літератури

1. Копилець Є. В. «Екологічне краєзнавство (Знавці екологічного календаря)» – нова навчальна програма з позашкільної освіти. Стратегія сталого розвитку України: сьогодення та перспективи: матеріали II Всеукраїнської інтернет-конференції, присвяченої 30-річчю кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства Національного університету водного господарства та природокористування. [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2022. С. 81-84. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19704>
2. Копилець Є. В. Навчальна програма з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку «Екологічне краєзнавство (Знавці екологічного календаря)». 1 рік навчання. Полтава, 2022. 16 с. URL: <https://www.poltavatourcenter.pl.ua/images/documents/metod/programy/ecolog-kraezn-program-2022.pdf>
3. Санковська І. М. Екологічний календар: методичний посібник для вчителів та класних керівників. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 28 с.
4. Санковська І. М. Екологічні дати року: методичні рекомендації для вчителів та класних керівників. Київ: ТОВ «Людопринт-Україна з іноземними інвестиціями», 2017. 56 с.

ЕРОЗІЯ ҐРУНТІВ ТА СПОСОБИ ЇЇ ЗАПОБІГАННЯ

Кравченко І.Ю., Рокотянська В.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка,
м. Полтава

Ерозія ґрунту - це природний геоморфологічний процес, за допомогою якого поверхневий ґрунт розпушується і захоплюється ерозивним агентом, таким як вода або вітер. Інші агенти, такі як заморожування та відтавання, гравітація, обробіток ґрунту та біологічна активність, викликають рух ґрунту.

Людська діяльність прискорила ерозію протягом багатьох років, а зміни в землекористуванні роблять ґрунт схильним до прискореної ерозії, так що втрати швидше, ніж поповнення. Обробіток ґрунту, і особливо оранка, як правило, зберігає поверхню ґрунту оголеною взимку. Голий ґрунт схильний до ерозії, тоді як постійний трав'яний або зимовий рослинний покрив (тобто покривний урожай або стерня) на поверхні ґрунту захищає ґрунти від ерозії. Ерозія ґрунтів є локальною, національною та глобальною проблемою. Надалі ерозійні процеси можуть посилюватися через збільшення екстремальних погодних явищ, прогнозованих зі зміною клімату. Нові зони ерозії також з'являються через вирубку лісів, очищення земель для обробітку та глобальне потепління.

Захист ґрунтів від ерозії передбачає проведення профілактичних заходів запобігання її розвитку і конкретних заходів щодо ліквідації ерозії там, де вона вже розвинута. Тільки після виявлення причин і явищ, що сприяють ерозії ґрунтів, проектувальники і практики можуть конкретно здійснювати заходи щодо ліквідації усіх наслідків руйнування ґрунтів. Протиерозійна організація території господарства має передбачати створення водозбірних ділянок з метою затримання і переведення поверхневого стоку талих і дощових вод та поглинання їх ґрунтом. При цьому землеробство повинно бути ґрунтозахисним, а агротехніка — протиерозійною. Особливу увагу треба приділяти ґрунтозахисній ролі самих рослин, снігозатриманню та регулюванню сніготанення. Для ефективного захисту ґрунту від ерозії в інтенсивному землеробстві необхідно запроваджувати й використовувати цілу систему організаційно-господарських, меліоративних та агротехнічних заходів.

Комплекс організаційно-господарських заходів включає: – протиерозійну організацію території; – спеціалізацію господарства з відповідною структурою посівних площ, що встановлюється в залежності від ступеня еродованості ґрунтів для забезпечення їх захисту від подальшого руйнування і для відновлення родючості. Протиерозійна організація території включає розміщення с.-г. культур залежно від рельєфу. Ерозійно небезпечні площі не можна відводити під орні землі повністю. На них необхідно створювати якнайбільше ділянок, смуг із природною трав'янистістю, дерновою чи чагарниковою рослинністю.

Меліоративні заходи: – гідротехнічні роботи (гідроспоруди у вигляді розсіювачів стоку, водозатримуючі вали у верхів'ях балок і ярів; тераси з широкою основою та канами; донні споруди по руслу стоку.), доцільно застосовувати тільки тоді, коли інші заходи запобігти ерозії не в змозі); – ґрунтозахисні лісонасадження (насадження поле- та віторозахисних лісосмуг уперек схилів для затримання поверхневого стоку, лісочагарникових насаджень на крутих схилах, днищах ярів і балок; водозахисних насаджень по берегах водойм для їх захисту від замулювання і руйнування берегів, суцільне або плямисте заліснення еродованих або ерозійно небезпечних земель (пісків, виходів гірських порід на поверхню,

відвалів гірських виробок тощо); – звичайні меліоративні заходи (зрошення, вапнування, гіпсування)

Агротехнічні протиерозійні заходи – безпосередньо пов’язані з технологіями вирощування с.-г. культур на орних землях. Включають застосування добрив, особливо органічних. Органічні добрива діють безпосередньо, а мінеральні сприяють наростанню біомаси і збагачують ґрунт рослинними рештками. У комплексі агротехнічних протиерозійних заходів велике значення має безполицевий обробіток ґрунту, що доповнюється іншими заходами раціональної агротехніки — оранка впоперек схилу, оптимальні строки, норми і способи сівби; запровадження раціональних сівозмін при контурно-стрічковому способі організації території, безполицеве лушення і культивація із залишенням стерні на поверхні поля; глибока оранка, обробіток ґрунту культиваторами, щілювання ґрунтів на схилах, мінімальний обробіток ґрунту легкого механічного складу терасування крутих схилів. Агрофізичні заходи – сприяють оструктуренню розпилених безструктурних ґрунтів завдяки застосуванню полімерних структурантів.

Список літератури

1. <http://surl.li/rilhe>
2. <http://www.tsatu.edu.ua/rosl/wp-content/uploads/sites/20/lekcija-11.erozija-gruntiv-i-zahody-borotby-z-neju.pdf>

ЗНАЧЕННЯ ПЛОДІВ ІНТРОДУКОВАНИХ СУБТРОПІЧНИХ КУЛЬТУР У ЛІСОСТЕП УКРАЇНИ ДЛЯ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ

Красовський В.В. , Черняк Т.В.

Хорольський ботанічний сад, м. Хорол

Хорольський ботанічний сад розташований в умовах помірно континентального клімату, що є типовим для Лісостепу України і характеризується теплим літом і холодною зимою. Інтродукція окремих видів субтропічних культур в Лісостеп України можлива зважаючи на їх біоекологічні особливості та зміни клімату, що відбуваються на планеті.

Колекція субтропічних культур Хорольського ботанічного саду знаходиться у науковій зоні на двох ділянках: «Сад субтропічних плодових культур» (0,26 га, закладена у 2014 р.), «Формовий плодовий сад» (0,23 га, закладена у 2018 р.) та розсаднику (закладений у 2008 р.). Плоди досліджуваних культур, серед яких *Asimina triloba* (L.) Dunal з родини *Annonaceae*, *Mespilus germanica* L. з родини *Rosaceae*, *Prunus dulcis* (Mill.) D.A.Webb з родини *Rosaceae*, *Ziziphus jujuba* Mill. з родини *Rhamnaceae*, *Elaeagnus umbellata* Thunb. з родини *Elaeagnaceae*, *Ficus carica* L. з родини *Moraceae*, *Diospyros virginiana* L. з родини *Ebenaceae* характеризуються високими смаковими якостями, харчовою цінністю та лікувально-профілактичною дією, адже вони містять біологічно активні компоненти.